

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TARİH 9

ÜNİTE	TARİH VE ZAMAN
KONU	- İnsanlığın Hafızası Tarih - Neden Tarih? - Zamanın Taksimi

DERSLER CEPTE

TARİH 9. SINIF

ISBN 978-975-11-6633-3

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Dr. Yasin ELÇİ

Yazar Ekibi

Aysel EROĞLU, *Öğretmen*

Yalçın EFE, *Öğretmen*

Necdet KARA, *Öğretmen*

Zafer KARAKUŞ, *Öğretmen*

Ali MUMCU, *Öğretmen*

Ayhan ÜRKÜNDAĞ, *Öğretmen*

Sadık ÖZCAN, *Öğretmen*

Serhat KARADURMUŞ, *Öğretmen*

Sevdiye Seha ALTUN, *Öğretmen*

Sıddık BULUT, *Öğretmen*

Tayfun GENEL, *Öğretmen*

Dizgi - Tasarım

Çağlayan Volkan YILDIZ, *Öğretmen*

Yasemin DEMİRCİOĞLU, *Öğretmen*

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

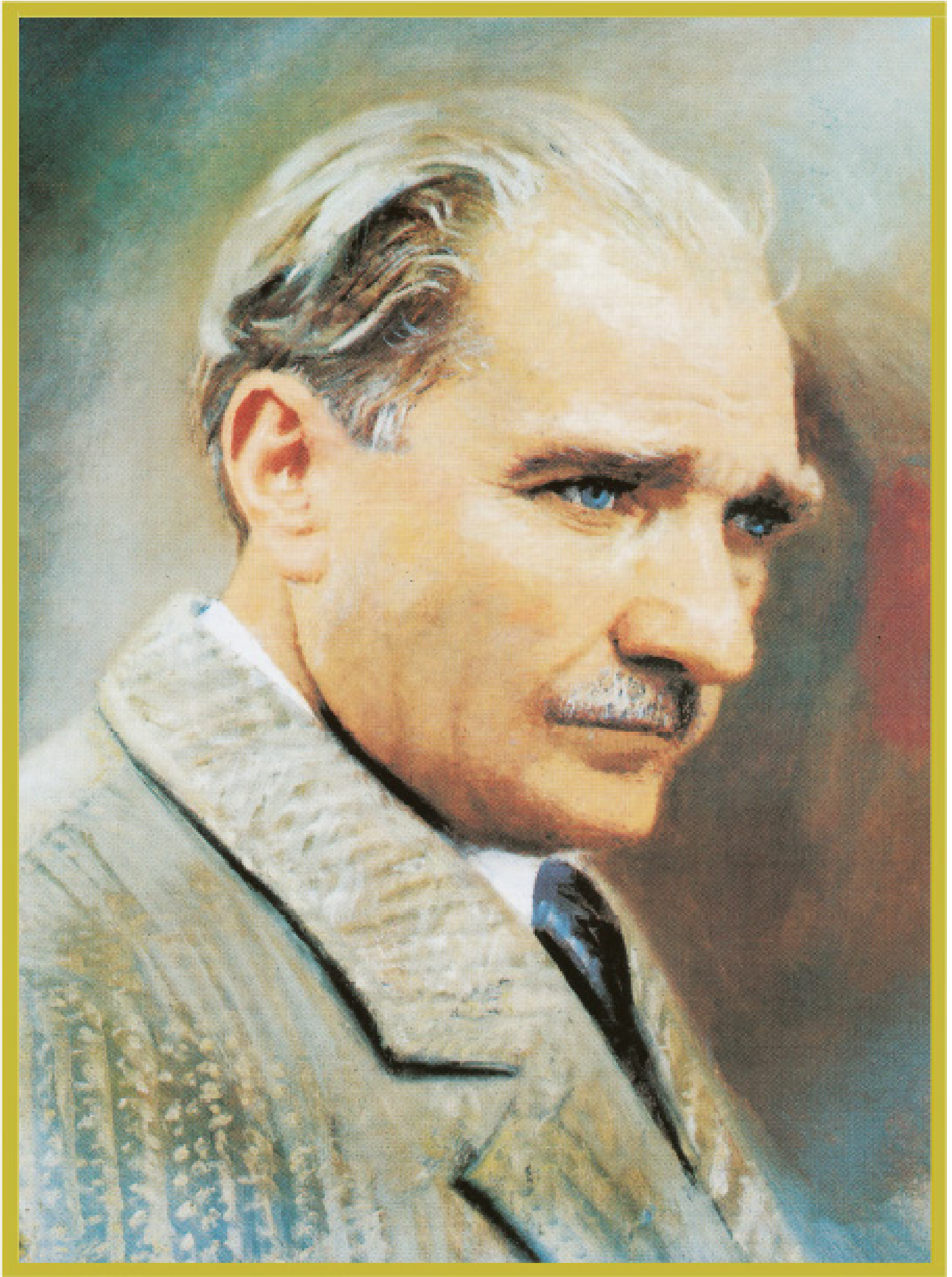
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan *Dersler Cepte* fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken *Dersler Cepte* fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında "Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım" gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardımcıkaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan *Dersler Cepte* fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

YKS-TYT ÇIKMIŞ SORULARIN KONULARA GÖRE DAĞILIMI	2022	2021	2020	2019	2018	TOPLAM
Tarih ve Zaman	–	–	–	–	–	–
İlk ve Orta Çağlarda Türk Dünyası	1	1	1	1	1	5
İslam Medeniyetinin Doğuşu	–	–	–	–	–	–
Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri	1	1	1	1	1	5
Beylikten Devlete Osmanlı	1	–	–	1	1	3
Dünya Gücü Osmanlı	–	–	–	–	–	–
Değişim Çağında Avrupa ve Osmanlı	–	–	–	–	–	–
Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejisi (1774-1914)	–	1	1	–	1	3
XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya	–	–	1	–	1	2

	YKS-AYT ÇIKMIŞ SORULARIN KONULARA GÖRE DAĞILIMI	2022	2021	2020	2019	2018	TOPLAM
9. SINIF	Tarih ve Zaman	1	1	1	1	1	5
	İnsanlığın İlk Dönemleri	1	1	1	1	1	5
	Orta Çağ'da Dünya	–	–	–	–	–	–
	İlk ve Orta Çağlarda Türk Dünyası	2	1	2	2	3	10
	İslam Medeniyetinin Doğuşu	1	1	2	1	1	6
	Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri	1	3	1	1	1	7
10. SINIF	Yerleşme ve Devletleşme Sürecinde Selçuklu Türkiyesi	1	–	–	1	–	2
	Beylikten Devlete Osmanlı	3	–	1	1	2	7
	Devletleşme Sürecinde Savaşçılar ve Askerler	1	–	1	–	–	2
	Dünya Gücü Osmanlı	–	1	–	1	2	4
	Sultan ve Osmanlı Merkez Teşkilatı	1	1	–	–	–	2
11. SINIF	Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti	1	1	1	–	–	3
	Değişim Çağında Avrupa ve Osmanlı	–	1	2	2	–	5
	Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejisi (1774-1914)	–	1	–	–	1	2
	Devrimler Çağında Değişen Devlet-Toplum İlişkileri	–	1	–	–	–	1
	Sermaye ve Emek	–	–	1	1	–	2
12. SINIF	XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya	–	1	2	4	3	10
	Milli Mücadele	5	4	4	3	1	17
	Atatürkçülük ve Türk İnkılabı	1	3	2	2	2	10
	İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye ve Dünya	–	–	–	–	1	1
	II. Dünya Savaşı Sürecinde – Sonrasında Türkiye ve Dünya	2	–	–	–	1	3
	XXI. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya	–	–	–	–	1	1
	Soğuk Savaş Dönemi	–	–	–	–	–	–
	Yumuşama Dönemi	–	–	–	–	–	
	Küreselleşen Dünya	–	–	–	–	–	–

Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

TARİH BİLİMİ

Tarih; toplumların başından geçen olayları zaman ve yer göstererek belgelere dayalı bir biçimde anlatan bunların sebep ve sonuçlarını, birbirleriyle olan ilişkilerini objektif olarak ele alan sosyal bir bilimdir. Amaç olarak insanın kendisini konu alan tarih, yöntem olarak da kanıtların ortaya çıkarılmasını ve belirli bir yaklaşımla yorumlanmasını benimser.

 Kritik Bilgi

Tarihî bilgi kesin ve değişmez değildir. Bir tarihî olay ile ilgili bilgimiz bulunacak yeni bir belge ile birlikte tamamen değişebilir ya da daha ayrıntılı olarak incelenebilir.

 Kritik Bilgi

Tarihî olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi vardır. Yani bir olay kendinden önceki olayın sonucu iken, kendinden sonraki olayın ise sebebini oluşturur.

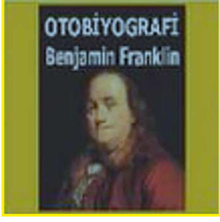
KAYNAK

Tarihî bilgiye kaynaklık eden malzemelerdir. Sosyal bir bilim olan tarih, bilinmeyene yönelerek onu kendi yöntemleriyle keşfetmeye çalışır ve bilimsel bilgiyi ortaya çıkarmak için kaynaklardan yararlanır. Çünkü kaynak olmadan tarihî gerçekleri ortaya çıkarmak ve onları yazmak mümkün değildir.

Bilgi Kaynakları

Birinci Elden Kaynaklar

Hakkında bilgi verilen kişi, olay ya da çalışmaya tanıklık etmiş insanlar tarafından oluşturulur.

Otobiyografi

Günlükler

Resimler

Fotoğraflar

İkinci Elden Kaynaklar

Birinci elden verilen kaynaklarda verilen bilgilerin bir araya getirilerek yorumlandığı eserlerdir.

Sözlükler

Ansiklopediler

Ders Kitapları

KAYNAKLARIN SINIFLANDIRILMASI

- SÖZLÜ KAYNAK: Efsaneler, destanlar, menkıbeler vb.
- YAZILI KAYNAK: Tabletler, kitabeler, fermanlar, beratlar vb.
- SESLİ VE GÖRÜNTÜLÜ KAYNAK: Resimler, fotoğraflar, filmler, video bantları vb.
- GERÇEK EŞYA VE NESNE: Arkeolojik buluntular ile tarihî eşya ve nesneler.

TARİHİN KONUSU

Tarihin konusu, zaman içinde insan faaliyetleri, farklı etkilerle meydana gelen değişimler ve insan eylemlerinin sonucunda ortaya çıkan eserlerdir.

 Kritik Bilgi

Doğa olayları, sonuçları itibariyle insanları etkilediğinden tarihin konusu içerisinde yer alır. İnsanın etkisinin olmadığı tabiat olayları tarih biliminin konusu değildir. Örneğin Orta Asya'da yaşanan kuraklık ve kıtlık tarihin konusu değilken bu doğa olayı sonucundaki göçler tarihin konusu olabilir.

Tarih ve Diğer Bilim Dalları

Disiplinler arası iş birliğinin geliştiği günümüzde tarih biliminin ana uğraşısı, incelenmesi ve açıklanması zaman alan karmaşık tarihî olayları ortaya koymaya çalışmaktır. Tarihçi; siyasi, askerî, kültürel, sosyal veya biyografik çalışmalar yaparken farklı bilim dallarından yararlanır.

 Kritik Bilgi

Kronoloji, tarih araştırmalarında neden-sonuç ilişkisi kurulmasını kolaylaştırır.
Nümizmatik, Paleografya ve Epigrafi, tarih yazı ile başladığı için tarih öncesi dönemlerin aydınlatılmasında tarihe yardımcı olamaz.
Arkeoloji, tarih öncesi dönemlerin aydınlatılmasında tarihe en çok yardımcı olan bilimdir.

Konu Anlatımı

TARİH ÖĞRENMENİN FAYDALARI

İnsan; mensubu olduğu toplumu, ülkeyi ve içinde yaşadığı dünyayı anlamak için geçmişini bilmek zorundadır. Geçmişini bilmeyen bir toplum, hafızasını yitirmiş, akıntıya kapılmış gibidir. Tarih, geçmişin ışığında bugünün anlaşılmasını ve yarına yön verilmesini sağlar. Böylelikle geçmişteki hataları tekrar etmeyen toplumlar, gelecekle ilgili doğru planlama ve analizlerle daha iyi bir yaşam düzeyine ulaşır.

Dikkat!

Millî bilinci oluşturarak geçmişte bir arada yaşamış ve gelecekte de bir arada yaşamak isteyen toplumun, birlik ve beraberlik içinde olmasını sağlayan tarih, toplumdaki manevi değerlerin gelişmesinde de önemli rol oynar.

"Uyuyan Milletler Ya Ölür Ya Da Köle Olarak Uyanır"

Kritik Bilgi

Tarih bilimi geçmişten günümüze meydana gelen olay ve olguları kronolojik bir süreçte ele aldığı için olay ve olgular arasında neden-sonuç ilişkilerini ortaya koyar. Böylece bireylerde çok yönlü düşünme yeteneği gelişir ve bireyler tarihî süreçte meydana gelen değişimleri ve süreklilikleri algılar.

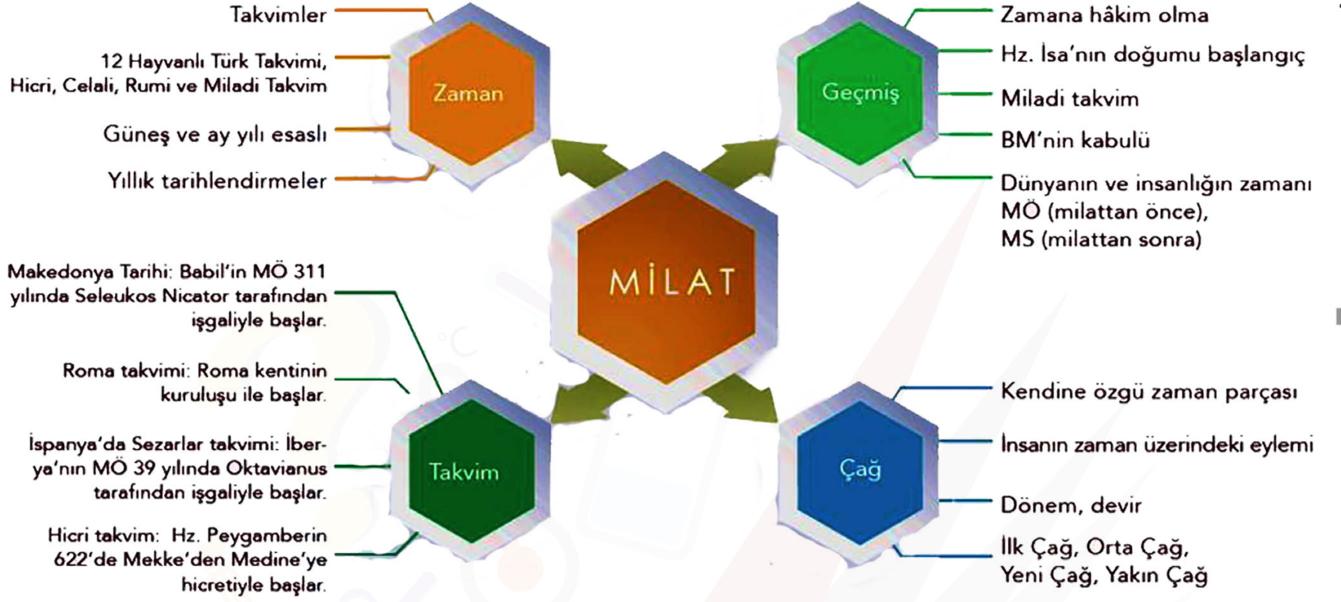

Konu Anlatımı

Zaman

İnsanlık; zamanı gün, hafta, ay, yıl gibi belli periyotlara bölmüş ve düzenli bir sistem çerçevesinde algılamıştır. Sümerler, Babiller, Mısırlılar, Yunanlar, İbraniler, Romalılar, Aztekler, Mayalar, Çinliler, Hintler, Tibetliler, Türkler ve Araplar gibi çok çeşitli millet ve topluluklar değişik takvimler meydana getirmiştir.

Dikkat!

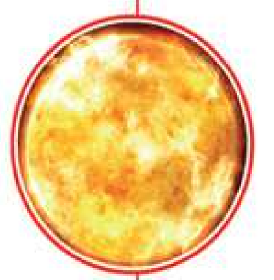

Hicrî Takvim

- Bir yıl 354 gün 8 saattir.
- Başlangıç Hz. Muhammed'in hicretidir.
- Dinî günler bu takvime göre belirlenir.
- Ay yılına göre düzenlenmiştir.

Miladi Takvim

- Bir yıl 365 gün 6 saattir.
- Başlangıcı 1 Ocak'tır.
- 1 Ocak 1926'da kullanılmaya başlandı.
- Güneş yılına göre düzenlenmiştir.

Kritik Bilgi

- "Milat" kelimesi "doğum" anlamına gelir.
- Milattan önceki bir tarih mutlaka "MÖ" ile belirtilir.
- MÖ'de günümüze yaklaştıkça rakam küçülür.
- MS'de rakamlar büyüdükçe günümüze yaklaşılır.

MÖ 220	MÖ 3. yüzyıl, 2. yarısı, 4. çeyreği
610	7. yüzyıl, 1. yarısı, 1. çeyreği
1071	11. yüzyıl, 2. yarısı, 3. çeyreği
1881	19. yüzyıl, 2. yarısı, 4. çeyreği
1040	11. yüzyıl, 1. yarısı, 2. çeyreği
1923	20. yüzyıl, 1. yarısı, 1. çeyreği
2022	21. yüzyıl, 1. yarısı, 1. çeyreği
751	8. yüzyıl, 2. yarısı, 3 çeyreği

Konu Anlatımı

Yönerge: Metin ve görselleri inceleyerek soruları yanıtlayınız.

1. Kutucuklarda verilen tarih bilimi ile ilgili görüşleri okuyunuz. Farklı tanımlar yapılmasını sebepleri ve vurgulanan anahtar kelime / kelimelerin ne olabileceğini karşılarına yazınız.

TARİH;

"Yüzyılların tanığı, gerçeğin ışığı, yaşamın efendisi ve geçmişin habercisidir." (Cicero)	
"3000 yıllık geçmişinin hesabını yapamayan insan, günübirlik yaşayan insandır." (Goethe)	
"Başka varlıklar ister olsun ister olmasın, ay ve gün ister dönsün ister dönmesin, ister uyanık isterse uykuda olalım, zaman durmadan yoluna devam eder." (Isaac Newton)	
"Tarihçi, incelediği toplumla o toplumun içinde bulunduğu mekân arasındaki bağlantıyı da hiçbir zaman gözden kaçırmamak mecburiyetindedir. Mekândan soyutlanmış bir toplum düşünülemeyeceği gibi böyle bir tarih yazılması da düşünülemez." (Mübahat Kütükoğlu)	
"Gerçek bir tarih için kaynaklara gitmek, kaynakları iyi tenkit (eleştiri) edip değerlendirmek gerekir." (Halil İnalcık)	

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 3

Görsel 4

Görsel 5

Görsel 6

2. a) Yukarıdaki görsellerden hangileri size tarihi çağrıştırmaktadır, gerekçelendirerek yazınız.

....
....
....
....
....

b) Verdiğiniz yanıttan yola çıkarak tarih bilimiyle ilgili en önemli çıkarımınız ne olabilir?

....
....
....
....

3. Öğrendiklerinizden yola çıkarak tarih biliminin ne olduğunu ifade ediniz.

....
....
....
....

Yönerge: Metin ve görselleri inceleyerek soruları yanıtlayınız.

Kimlik, fert ve toplumun kendini tanımlama şeklidir. Kişinin kimliğini teşkil eden özellikler ona yaşadığı toplumdan sirayet eder. Millî kimliği belirleyen bazı unsurlar vardır. Toplumun en hayati ve en büyük teşkilatlanması olan devlet, bu unsurların başında gelir. Devlet, temelde sağladığı güvenlik duygusu sayesinde millî kültürün oluşması ve onun korunmasını sağlar. Ortak bir inanç, bütün toplumsal kurumlar gibi kimliği oluşturan temel unsurlardandır. Toplumların belli bir coğrafya üzerinde yaşarken o topraklar için savaşmak ve çeşitli biçimlerde imar etmekle o coğrafyayı vatan hâline getirdiklerini belirtir. Bu bağlamda coğrafya da kimliği oluşturan temel unsurlardan sayılır.

Tarih şuuru da aynı amaca hizmet eder çünkü tarih eğitimi kişiyi, iki bin üç bin yıllık bir şuur genişlemesine götürerek kişinin, kendisini bu uzun ve büyük birikimin bir parçası ve sahibi olduğunu hissetmesini sağlar. Tarih eğitiminin asıl önemi, kazandırdığı bu güven ve kimlik duygusundadır. Toplum, kendisini oluşturan fertlerin bir kimlik altında toplanmaları sayesinde ortaya çıkar. Ortak bir geçmişin uzunluğu, o toplumun ayniyetine şahitlik eden tanıkların çokluğunu gösterir. Toplum, mekân ve zaman içinde ortak bir kimlik ile süreklilik kazanır. Kimlik olmaksızın bir toplumun mekân ve zaman içinde süreklilik taşıyabilmesi söz konusu olmayacaktır.
(Nevzat Kösoğlu, Türk Milliyetçiliği ve Osmanlı, Ötüken yay. İstanbul 1997, s.60-89'dan düzenlenmiştir.)

1. Kimlik nedir?

....

....

....

2. Milletin oluşmasında kimliğin etkisini açıklayınız.

....

....

....

3. Millî kimliğin oluşmasını sağlayan unsurlar nelerdir? Aşağıda yer alan şemadaki boşluklara yazınız.

2020 AYT

1. "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır."

Mustafa Kemal Atatürk, bu sözüyle tarihçinin aşağıdaki niteliklerinden hangisine işaret etmemiştir?

A) Öznellik

B) Tarafsızlık

C) Bilimsellik

D) Belgelere dayanma

E) Nesnellik

2019 AYT

2. Tarih bilimi; ferman, berat, vakfiye ve benzeri belgelerin yazılarının okunabilmesi için aşağıdaki bilgi alanlarının hangisinden yararlanır?

A) Paleografi B) Nümizmatik C) Epigrafi

D) Antropoloji E) Etnografya

2022 AYT

3. Mısır'da bulunan ve Rosetta Taşı adı verilen bir kitabede aynı metin; Grek alfabesi, demotik yazı ve hiyeroglif olarak yazılmıştır. Taşın üç farklı yazı tipi ile yazılması o güne kadar okunamayan hiyerogliflerin sırrının çözülmesini sağlamıştır.

Buna göre hiyerogliflerin çözümlenmesinde kullanılan tarihe yardımcı bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Heraldik B) Etnografya C) Nümizmatik

D) Kronoloji E) Paleografya

2021 AYT

4. Anadolu'daki Neolitik Dönem köy yerleşkelerinden olan Diyarbakır Çayönü ile ilgili araştırma yapan bir bilim insanı, aşağıdaki tarihe yardımcı bilim dallarının hangisinden yararlanabilir?

A) Antropoloji B) Nümizmatik C) Paleografya

D) Epigrafi E) Diplomatik

5. Tarih; geçmişte yapılmış, şu anda elimizde olan ve fakat istikbali gösteren bir dürbündür. Büyük ve tarihi olayları, ancak büyük uluslar yaşayabilir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözü tarihin aşağıdaki özelliklerinden hangisiyle ilgilidir?

A) Tarihi olayların tekrarının mümkün olmaması

B) Tarihi bilginin yeni belgelerle değişebilir olması

C) Toplumların, geçmişte yaşanan tarihi olaylardan gerekli dersleri çıkarması

D) Tarihin yakın dönemlerde gerçekleşen gelişmeleri konu edinmesi

E) Tarihi olayların günümüz değer yargılarıyla yorumlanmasının yanıltıcı olması

6. Kadeş Antlaşması, dünya tarihinde eşitlik ilkesine dayanan en eski antlaşmadır. Antlaşma çivi yazısıyla gümüş plakalar üzerine dönemin diplomasi dili Akad'ca olarak yazılmıştır. Ayrıca Kadeş Antlaşması'nda Hitit kralının yanında kraliçenin de mührü bulunmaktadır. Bu antlaşmanın gümüş levhalara kazınmış olan asıl metinleri kayıptır. Mısır'da tapınakların duvarlarına kazınan antlaşmanın bir nüshası da, 1906 yılında Boğazköy (Boğazkale) kazılarında kil tablet olarak bulunmuş olup İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir.

Bu paragrafa göre, Kadeş Antlaşması üzerinde araştırma yapan bir tarihçinin, tarihe yardımcı bilim dallarının hangisinden faydalandığı söylenemez?

A) Arkeoloji B) Diplomatik C) Paleografya

D) Antropoloji E) Kronoloji

7. Tarih öncesi dönemlerden, günümüze doğru yaklaştıkça tarihin dönemlendirilmesinde kullanılan çağların süresinin giderek kısaldığını görürüz. Örneğin; Taş Çağı MÖ. 2,5 milyon yılından başlayıp MÖ. 5800 yılana kadar gelirken; Maden Çağı MÖ. 5800 yılından MÖ.330 yılına kadar sürer.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Eski dönemlerde iklim ve hava olaylarının yaşamaya elverişsiz olması

B) Eski toplumların konar-göçer bir yaşam tarzı sürmesi

C) Günümüze yaklaştıkça toplumları etkileyen evrensel nitelikli olayların görülme sıklığının artması

D) Eski insan topluluklarının avcılık ve toplayıcılık ile geçinmesi

E) Dünyada buzul çağının sone ermesinden sonra iklimin ılımanlaşması

8. Ramazan Bayramı her sene başka bir tarihe denk gelmektedir.

Bu olayın;

I. Hicri ve Miladi takvim arasındaki farktan,

II. Türkiye'de miladî takvimin kullanılmasından,

III. Dini gün ve bayramların Hicri takvime göre düzenlenmesi

gibi sebeplerin hangilerinden kaynaklandığı söylenebilir?

A) Arkeoloji B) Diplomatik C) Paleografya

D) Antropoloji E) Kronoloji

9. Osmanlı Devleti, 1526 Mohaç Meydan Muharebesi ile Macar ordularını yenerek Macaristan'ın büyük bölümünün Osmanlı hâkimiyetine girmesini sağlamıştır.

Verilen cümlede geçen Miladi 1526 yılının yüzyıl hesaplaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) XV. yüzyılın I. yarısının II. çeyreği

B) XV. yüzyılın II. yarısının III. çeyreği

C) XVI. yüzyılın I. yarısının II. çeyreği

D) XVI. yüzyılın II. yarısının III. çeyreği

E) XVI. yüzyılın II. yarısının IV. çeyreği

10. Aşağıda yer alan tarih hakkındaki görüş ve düşüncelerden hangisi tarihte devamlılığın bulunduğunu vurgulamaktadır?

A) **Herodot**: Tarih, insanların ve insan topluluklarının başlarından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgidir.

B) **İbn-i Haldun**: Tarih, gerçeği araştırmak ve olayların sebeplerini bulup ortaya koymaktır. Olayların ilkeleri incedir, nitelik ve sebepleri hakkındaki bilgi derindir

C) **Ahmet Cevdet Paşa**: Tarih bir olayın sadece filan tarihte olduğunu bilmek değil geçmişte meydana gelen olayları değerlendirmek ve bu olaylardan ders almaktır.

D) **Edward H. Carr**: Tarih, tarihçi ile olgular arasında kesintisiz karşılıklı bir etkileşim süreci, bugün ile geçmiş arasında bitmez bir diyalogdur.

E) **Halil İnalcık**: Gerçek bir tarih için kaynaklara gitmek, kaynakları iyi tenkit edip değerlendirmek gerekir.

AÇIK UÇLU SORULAR-Tarihin Tanımı

1.

"Yüzyılların tanığı, gerçeğin ışığı, yaşamın efendisi ve geçmişin habercisidir." (Cicero)	**GEÇMİŞ**
"3000 yıllık geçmişinin hesabını yapamayan insan, günübirlik yaşayan insandır." (Goethe)	**İNSAN**
"Başka varlıklar ister olsun ister olmasın, ay ve gün ister dönsün ister dönmesin, ister uyanık isterse uykuda olalım, zaman durmadan yoluna devam eder." (Isaac Newton)	**ZAMAN**
"Tarihçi, incelediği toplumla o toplumun içinde bulunduğu mekân arasındaki bağlantıyı da hiçbir zaman gözden kaçırmamak mecburiyetindedir. Mekândan soyutlanmış bir toplum düşünülemeyeceği gibi böyle bir tarih yazılması da düşünülemez." (Mübahat Kütükoğlu)	**MEKÂN**
"Gerçek bir tarih için kaynaklara gitmek, kaynakları iyi tenkit (eleştiri) edip değerlendirmek gerekir." (Halil İnalcık)	**KAYNAK**

Görüldüğü üzere farklı dönemlerde, tarih hakkında değişik tanım ve yorumlar yapılmıştır. Bu farklılıklar bir görüş ve düşünce çeşitliliği olarak kabul edilmelidir. Bu tanımlar, tarihin konusu ve kapsamının genişliğini belirtirken onun insan hayatındaki vazgeçilmezliğini de dile getirmektedir.

2. a) Görsellerden 1, 3, 4 ve 5. görseller tarihi çağrıştırmaktadır, çünkü tarih bilimi geçmişte yaşanmış konuları inceler.
b) Tarih biliminin ana konusu geçmiştir.

3. Tarih, insan topluluklarının birbirleriyle olan ilişkilerini yer ve zaman bildirerek sebep ve sonuç ilişkisi içinde belgelere dayandırarak inceleyen bilim dalıdır.

AÇIK UÇLU SORULAR-MİLLÎ KİMLİK

1. Öğrencinin bilgi birikimine göre; "Kimlik, fert ve toplumun kendini tanımlama şeklidir. Kimlik, geçmişin değerlerini yaşanan zaman diliminde yoğurarak yeniden inşa etmektedir. Kimlik, hatırlama ve şuurluluk hâli olup ahlaki ve tarihî değerlerin belli zaman ve mekânda fert ve toplumun ortak aidiyet duygusuyla birleşmesidir." şeklinde cevaplar vermesi beklenir.

2. Öğrencinin, bilgi birikimine göre; "Toplum, kendisini oluşturan bireylerin bir kimlik altında toplanması sayesinde ortaya çıkar. Kimlik olmadan bir toplumun devamlılık sağlayabilmesi söz konusu olmayacaktır. Millî kimlik, geçmişte bir arada yaşamış ve gelecekte de bir arada yaşamak isteyen toplumun, birlik ve beraberlik içinde olmasını sağlan hafızasıdır." şeklinde cevaplar vermesi beklenir.

3.

Çoktan Seçmeli Sorular

1-A	3-E	5-C	7-C	9-C
2-A	4-A	6-D	8-E	10-D

Faydalı Linkler

https://www.eba.gov.tr/

http://meb.ai/wSWXp5

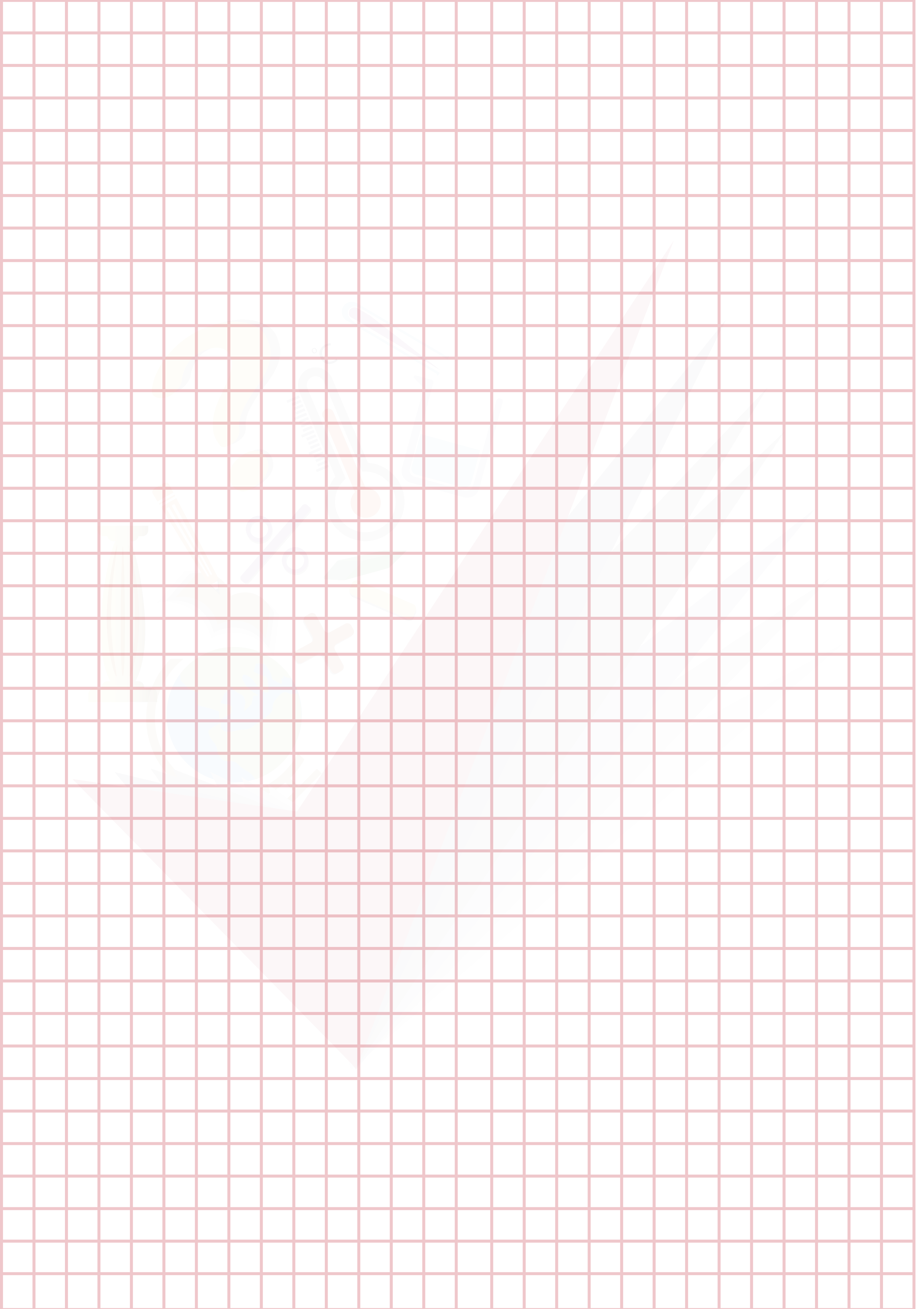

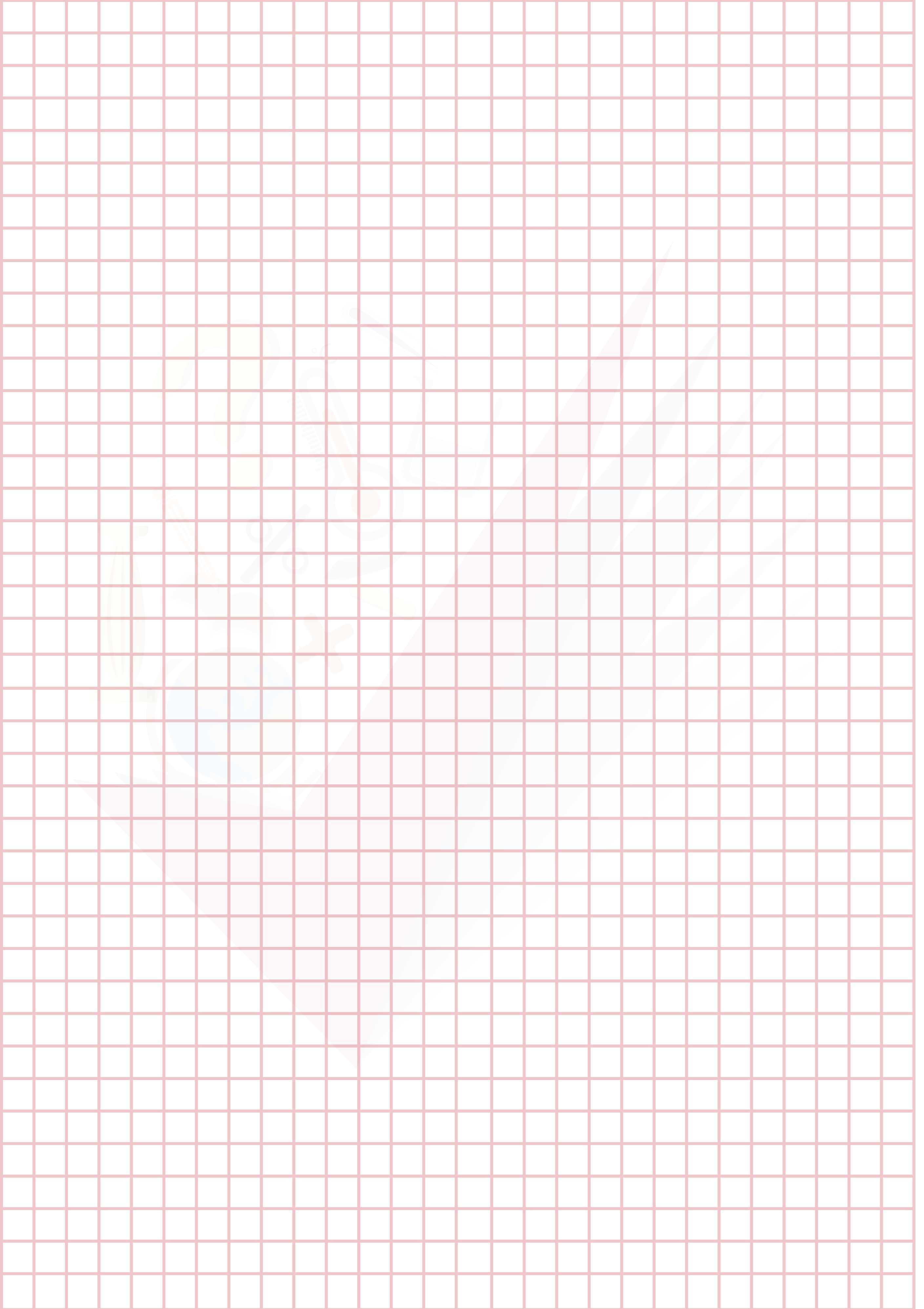

OGM MATERYAL

https://ogmmateryal.eba.gov.tr/

 Konu Özeti — Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

 Açık Uçlu Sorular — Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

 Çoktan Seçmeli Sorular — Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

 Neler Öğreneceğiz? — Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

 Hatırlayalım — Konuyla ilgili önceki bilgiler

 Araştırma — Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler — Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

 Kritik Bilgi — Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

 Bir Örnek de Sen Ver — Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

 Biliyor musunuz? — Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

 Filozof Der ki — Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

 Felsefe Sözlüğü — Felsefe ile ilgili kavramlar

 Haritada Bulalım — Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

 Dersi İzleyelim — Konuyla ilgili konu anlatım videoları

 Dikkat! — Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler